

BAKE ELKARRIZKETAK LASTER HASIKO DIRA ETA ORAINDIK EZ DAGO ARGI ALDERDI HORIEK PROZESUAN IZANGO DIREN

Mowlam ministroak duda handiak ditu unionisten parte-hartzearen inguruan

Larunbatean beteko dira sei aste IRAk su-etena aldarrikatu zuenetik, eta, ondorioz, Sinn Feinek elkarrizketa prozesuan izateko Londresko Gobernuak jarri zion baldintza beteko du. Alderdi unionistek azkenean parte hartuko duten edo ez argitzeke dago oraindik.

Agentziak / Belfast

Sinn Feineko ordezkariak abuztuaren 6an, Mowlamekin bilera izan ostean.

PAUL MCERLANE / AP

IRAILA hurbiltzen ari den heinean, Ipar Irlandako gatazkarekin zerikusia duten alde guztien mugimenduak areagotzen ari dira. Izan ere, datorren hilaren 15ean dira hastekoak Ipar Irlandaren etorkizunari buruzko alderdien arteko elkarrizketak, eta baketzea prozesu horren mende dago.

Hala ere, oraindik ez dago batere argi bake elkarrizketetan alderdi guztiak izango diren edo ez. Mo Mowlam Erresuma Batuko Gobernuak Ipar Irlandarako ministroa datorren larunbata iristeko zain dago, egun horretan beteko baititu Irlandako Armada Errepublikanoaren (IRA) su-etena sei aste. Hain zuzen ere, horixe da Londresko Gobernuak Sinn Feinek bake elkarrizketetan parte hartzeko jarritako baldintza: IRAren su-etena gutxienez sei aste irautea.

Ondorioz, Ipar Irlandako errepublikanoen artean datorren asteburuan Mowlam ministroak Sinn Feini elkarrizketetan parte hartzeko gonbit ofiziala egitea espero da. Gobernuak iturrien arabera, Ipar Irlandarako ministroa prestatzen ari da jada Sinn Feinen parte-hartzea.

Mitchel McLaughlin Sinn Feineko bozeramaileak, duda izpirik gabe, bere alderdia negoziatzeko izatea espero duela esan zuen atzo prentsari egindako adierazpenetan. «Gobernu britainiarraren erabakia ikusteko dago oraindik, baina froga objektiboa

hor dago (IRAren su-etena). Beraz, Sinn Feinek elkarrizketetan parte hartzeko eskubidea du inolako dudarik gabe», adierazi zuen. Erresuma Batuko Gobernu laborista berriak orain arte agertu duen jarrera «positiboa» izan dela nabarmendu zuen McLaughlinek: «Historian lehen-dabiziko aldiz, alderdi guztiak berdintasunez tratatuz heldu dio Erresuma Batuko Gobernuak auzi honi. Hori sinbolikoki oso garrantzitsua da».

Sinn Fein negoziazio mahaian

izango dela nahiko ziurra bada ere, ez da berdin gertatzen alderdi unionistekin. Izan ere, haiek ez daude ados Sinn Feinek elkarrizketetan parte hartzearekin, besteak beste IRAren su-etena ez dela benetakoa deritzotela eta Armada Errepublikanoak behinbetiko armak uztea nahi dutelako Sinn Feinekin hitz egin aurretik. Ildo horretatik, Alderdi Unionista Demokratikoak —Ian Paisley pastorearen DUP erradikalak— ez dela elkarrizketetan izango jakinarazi zuen. Alderdi

Unionista Popularra (PUP), aldiz, negoziatzeko parte hartzeko gertu azaldu zen. Alderdi unionista nagusiak, David Trimble-ren Ulsterko Alderdi Unionistak (UUP), oraindik ez du gai horri buruzko erabakirik hartu.

Mo Mowlam ministroa bera kezkatu agertu zen atzo unionisten parte hartzeko erreparatuko direla eta. Unionistek hartuko duten erabakiaren inguruan duda asko dituela onartu zuen BBC telebista kateari egindako adierazpenetan. «Ulsterko Alder-

di Unionistak parte hartzea espero dut, kemen handia azaldu baitute orain arte. Alderdi Unionista Demokratikoak azkenean zer egingo duen ez dakit, zalantza hor dago». Bere nahia alderdi unionista guztiek parte hartzea dela erantsi zuen, baina haiek edo haiek gabe irailaren 15ean elkarrizketak hasiko direla azpimarratu zuen.

Desarmerako batzordea prest

Roy Burke Irlandako Atzerri ministroarekin bildu aurretik egin zituen Mowlamek aipatutako adierazpen horiek. Ipar Irlandako talde armatuen desarmeari buruzko proposamenari azken zertzeladak emateko Belfasten bildu ziren atzo Mowlam eta Burke. Hain zuzen ere, talde armatuen desarmea da bake elkarrizketetako gai zailenetako bat, eta aurreko bake prozesuaren porrotaren eragile nagusia. Izan ere, elkarrizketak hasterako IRAk armak uzteko exijitzen dute unionistek. Sinn Feinek, ordea, akordio politikoa lortu arte ez du onartzen desarmerik. Londresko eta Dublingo gobernuak proposamen zehatza egin dute gai horren inguruan: elkarrizketak egiten ari den bitartean, pixkanaka gauzatzea desarmeria. Horretarako, elkarrizketetatik kanpoko batzorde bat osatuko dute. Mowlamek atzo azaldu zuenez, irailaren 15erako prest egongo da desarmerako batzordea eta John de Chastelain jeneral kanadarra izango da lehendakaria. X

De Klerk Hego Afrikako lehendakari ohia jarduera politikotik erretiratu da

Mandela kartzelatik atera zuenak politika utzi du 25 urteren ostean

Agentziak / Lurmutur Hiria

FREDERICK DE KLERK Hego Afrikako lehendakari ohiak bizitza politikoa utziko duela jakinarazi zien atzo, orain arte alderdikide izan diren Alderdi Nazionalako (AN) buruei.

Urtetan zehar Hego Afrikan arrazagatiko segregazioan oinarritu zen sistema erabazi, eta Nelson Mandela —egun Hego Afrikako lehendakaria— 27 urtez kartzelan egon ostean aske utzi zuen gizonak, 25 urtez politikan jardun eta gero, politika uzteko momentua iritsi dela adierazi zuen atzo. «Ondo pentsatu ondoren, Alderdi Nazionalako jarraitzaile eta kideekiko eta herrialde

berarekiko dudaren erresponzabilitatea kontutan hartuta, erretiratzeko ordua heldu dela erabaki dut», esan zuen De Klerkek. Nelson Mandelak, Frederick De Klerken iragarpena ezagutu bezain laster, azken honek Hego Afrikako lehendakari izan zen bitartean eginiko lana goraiatu zuen. «Egin zitzaizkeen akatsak edinda ere, ezin ahanzi dezakegu Hego Afrikako bakea lortzearen bete zuen ezinbesteko papera», esan zuen.

Lehendakari ohiaren erretiroarekin garai berri bat hasiko da De Klerk bera partaide den gutxiengoaren baitan, arraza zuriko eta jatorri holandarra duen afrikanergutxiengoan hain zuzen. Afri-

kanerrek, arraza beltzeko pertsonak baztertuz agindu zuten urte askoz, 1989. urtean Frederick De Klerkek gobernu buru izatea erdietsi zuen arte.

Afrikanerren komunitatea, ANk ordezkatzeko du gehienbat komunitate hau, De Klerk ordezkatzeko duen lider berri baten bila dabil. Hala ere, lan gogorra izanen da, De Klerken jarrera berriztatzailea —jarrera honen puntu gorena 1994an Nelson Mandelak irabazitako hauteskundeak izan ziren— ez baitzuten alderdiko sektore orok ulertu, eta alderdian bertan pentsamendu ildo ezberdina duten sektoreak baitaude.

ANko iturrien arabera, bi dira

Frederick De Klerk hartutako erabakiaren berri ematen Alderdi Nazionalako alderdikideen aurrean eskainitako prentsaurrekoan.

AP

alderdi politiko honetan De Klerk ordezkari dezaizkeen pertsonak; Lurmutur Hiria lurraldeko zuzendarietako den Hernus Kriel da bata, eta Marthinus Van Schalkwyk, alderdiko idazkari

exekutiboa, bestea. Krieli, De Klerkek baino jarrera eskuindarra eta tradizionalagoa izatea egozten dioten bitartean; Van Schalkwyk, lehendakari ohiaren ildo politiko berekoa omen da. X